

Зміст

Глава 1	
СВІТ ОЧИМА БАЛЬВО	4
Глава 2	
САГА ПРО ЧОРНИЙ КОРАБЕЛЬ	34
Глава 3	
ГУРАґАН	41
Глава 4	
АКЛАСУРСЬКА ТЕЧІЯ	63
Глава 5	
КИТОБІЙНІ ЛОВИ	94
Глава 6	
ТРИ МЕРЦІ НА КОРАБЛІ	112
Глава 7	
ДВІ МУШЛІ	124
Глава 8	
КАЮТА КАСАНДРИ	140
Глава 9	
КИМ ТИ Є, БАЛЬВО?	150
Глава 10	
З ГЛИБИНИ МОРСЬКОЇ	155
Глава 11	
ГЛИБОКО ПІД ВОДОЮ	180
Глава 12	
УТРОБА СПРУТА	185
Глава 13	
МОРСЬКІ ВАЛИ	203
Пояснення до карти моря Агібабіс	205
Подяки	210

*«Закоренілий розпусник рідко
заслуговує на співчуття».*
Маркіз де Сад, «Недоля чесноти»

Глава 1

Світ очима Бальво

Світало. Фіолетові та сині хмари розтікалися вузькими, нечіткими мазками на горизонті. Море було чорним, а ближче до місця, де займалося сонце, воно горіло й ніби плавалося.

З протилежного боку світанку темнота ще не відступила. У ній досі палало з десятків зірок, поміж яких виблискував молодий, але доволі дебелий серп місяця. Темінь швидко стала синявою. Потім – сірістю. Зорі одна за одною згасли. Місяць розчинявся, мов у кислоті. За мить від нього залишилася лише напівпрозора плівка, мов шкурка небесного ящера, яку той зі страху скинув перед сонячним світлом.

Море помітно ожило. Вночі воно було тихим, а на світанку вкрай розгулялося. Хвилі раз за разом розбивалися об старий корпус корабля. Вигорілі чорні вітрила судна невпинно тріпотіли. На них була невміло зо-

бражена оголена товста жінка з неприродно великими персами та стегнами. Від вітру здавалося, що ця вгодована бабега стрімголов біжить, іноді перечіпається, вряди-годи падає й зникає поготів...

Зловоння гнилих водоростей вдарило в ніс Бальво. Ще й на додачу довкола тхнуло йодом і сіллю. Мерещилось, що все навкруги останні кілька місяців існувало у якомусь безкрайньому, смердючому виходку. Бальво, хитаючись, виліз із темного трюму. Все його тіло було пітним та липким. Жили й вени напнулися попід його жовтуватою шкірою, місцями випираючи, ніби грона стиглого винограду.

Вранішнє світло добре осяяло тіло Бальво, а особливо видовжене і вузьке, мов у хорта, виснажене лице. Зморщені рельєфи його обличчя й шиї надавали йому надмірної грубості та якоїсь ледь помітної, майже ніжної потворності. Глибочезні поперечні й вертикальні зморшки лоба нерівно прорізали шкіру. В борознах цієї дряблої плоті виднівся пил, що змішався зі старим потом. Сірі очі, інкрустовані у неприродно вузькі повіки, злегка горіли холодними вогнями й мали рідкісний, виразний металевий полиск.

Бальво скривився і виблював на палубу, порослу пліснявою й розмальовану мазками засохлої морської солі. На його босі волохаті ноги, з короткими пальцями та довгими бурштиновими нігтями, полилася тепла, кислувата, слизька рідина зі шматками неперетравленої солонини. Її рештки нагадували шматини нарізаного шкіряного ремня. Це жорстке їдло більше не міг перетравлювати вразливий шлунок Бальво.

Голова тріщала. У шлунку клекотало та крутило. Це завжди нагадувало мореплавцю матір, яка м'язистими

руками викручувала сорочку, щойно випрану у річці. До горла знову підступила блювота. Бальво рясно сплюнув. Трохи полегшало. Та горлянку вмить стиснуло спазмами. Бальво поволі став на коліна, що пекли болем. Останні місяці цинга мучила його і ще кількох членів команди китобійного судна «Смаглява Товстунка», яке нині прорізувало дерев'яним черевом вранішнє бурхливе море.

На корабель накотилися здоровезні хвилі, ховаючи сонце, яке злегка повисало над обрієм. Світило спочатку було червоним, потім – помаранчевим, слідом – рожевим, потому – насичено лимонним і, зрештою, злегка жовтим. Усі ці барви змінювались за лічені секунди й так органічно переростали одна одну, що виокремити якийсь один колір повністю з тієї рясної, полум'янистої мішанини було просто неможливо.

Хвилі ще сильніше вдарили об судно. Солоний вітер добряче увірвався у рідке волосся Бальво, яке вже давно було поціловане страхом сталевої близьни. Сиві, з рудуватими волосинами, довгі пасма спадали ззаду засмаглої, ребристої спини мореплавця. Та коли вітровій, ось як зараз, надав їм живності, коси китобоя тріпотіли, ніби висушені водорості, присипані пудрою морської солі.

Бальво помалу підвівся, тримаючись руками за вологий канат. Його ще дужче кинуло у піт і він знову виблював, але цього разу за борт. Він узрів доскіпливими очима, що ніколи не втрачали пильності, хвилі, що невпинно трощилися до білосніжної піни, яка активно шумувала на чорному дереві корабля. Бальво відригнув, випростався і невміло зняв з себе брудну, засмерджену сорочку, добряче втерши нею загиджене, скроплене потом лице.

Нудота поволі минала. А от біль вчорашнього дня повертався. Різко звело нижню щелепу. Занило. Сіпнуло довкіл усіх зубів. Бальво, ледь стогнучи, нагнувся і прополоскав рота водою, яку набрав долонею з відра, що їздило туди-сюди палубою. Однак холодна рідина посилила біль. Виникало відчуття, що всі зуби один за одним вибухнуть, ніби перестигле насіння старої рослини.

Вчора на цьому загідженому кораблі Бальво запломбували зуб, який прогнив аж до самого кореня. Зуб пломбували розтопленим сріблом із монети, яка тутечки, на цьому богом забутому судні, не мала жодної цінності. Перед пломбуванням Бальво прочистили гниле зубне дупло розпеченим кинджалом. Тримали його в ту мить троє чоловік, поки щелепи фіксували ще двоє осіб. Тим часом п'ятий вчищав місце зогнилої кістки. Коли в більш-менш очищену порожнину зуба залили розтоплене срібло, Бальво від пекельного болю втратив свідомість. Коли він оклигав, то було вже темно. А от біль був таким, хоч на щоглу лізь, або ж плигай у море та щодуху верещи. Бальво промучився кілька годин. Від болю, здавалося йому, він втрачав розум. Він, як одурілий, кричав, аби йому хто-небудь вмазав по пиці до неприємності. Довго просити не довелося. Хтось так сильно його торохнув по голові, побіля скроні, що Бальво миттєво провалився у чорну безодню.

Бальво заліз до рота двома брудними пальцями – великим і вказівним. Руки його тхнули рибою й на додачу ще чимось кислим. Він посмикав запломбований сріблом зуб, той хитався і збіса болів. Ясна Бальво, уражені цингою, не могли втримати його справжніх зубів, то що

ж тоді говорити про невмілі пломби, які заливали у зуби, що більш походили на дріяві, трухляві бочки?

«Скрип-скрип», – відлунювало у роті Бальво. Голкоподібний біль миттєво пронизав зубний ряд, віддаючи у суглоби верхньої щелепи й скроню. На мить навіть заклало вухо. Різкий рух пальцями. Трісь! І щось схоже на зуб Бальво вже тримав тими ж таки двома обслиненими пальцями. Здоровезна емаль, схожа на морський камінець, із чорними глибокими цятками, майже наполовину була залита сріблом. Зуб мав три закручені чорні корені, такі зіпсовані, ніби їх поточили терміти чи хробаки. Бальво з гидливістю викинув вирваний зуб за борт.

– Іди ти, клятий зуб, до повії в сраку, що кишить глистами! – закричав китобій, обплювавшись кривавою слиною. – Таке, блядь, мале, а скільки, сука, викликає болю! – Бальво ухопився за щоку, та ніби горіла вогнем і поволі надувалася. – Хто збіса таки придумав ці зуби?! Хто, блядь, вимудрував, щоби вони були з кістки?! Краще б залізні, бля, посіяли у моїх яснах!

Корабель загойдався на хвилях, ніби колиска. Зашурхотіли вітрила, услід почали вистукувати канати, б'ючись об щогли корабля. Раптом найбільше вітрило надулося. Вгодована жінка, зображена на ньому, витріщилась на мореплавця, що набурмосено підпирав щоку.

Язик Бальво одразу пірнув у глибочезну сиру дірку, в якій ще мить тому стирчав зуб, з дірки ринув насичений смак гнилої кістки. Китобій надавив язиком збоку ясен, з дірки ринув гній, заповнюючи його ротяку. Бальво взявся випльовувати зелено-жовту густу масу на палубу, та гнояка встиг-таки хлюпнути

й до його горлянки. Бальво здорово харкався. Поки не позбувся гнійної пробки.

Зуби у китобоїв із корабля «Смаглявої Товстунки» осипалися, як перестигле насіння із соняхів, а ясна боліли так, наче їх коти кігтями дерли. Тож Бальво не єдиний ось так мучився. Клод, якого схоронили у морі місяців зо два тому, втратив перед смертю геть усі зуби. Аби він мав змогу хоч якось їсти, йому вкрутили у щелепи щось схоже на дерев'яні пеньки. Та, певне, не варто було йти аж на такі експерименти, бо Клод невдовзі після тих кривавих процедур помер. Китобої нарікали, що мореплавець згаснув від зараження крові. Бо вени на його шиї почорніли, а під нижньою щелепою видулися здоровезні сині гулі. Дехто з китобоїв пліткував, що ті дерев'яні зуби, які вкрутили Клоду в ясна, пустили коріння в його щелепу, що і стало причиною смерті. Мовляв, корінню не було куди рости, тож воно згодом і продірявило мозок бідолахи. Втім, хай там як, а Клод мусив піти на цей радикальний крок із дерев'яними зубами, бо якби він цього не зробив, то все одно помер би, але вже від голодної смерті. Що казати, в таких умовах, посеред безкрайого моря, мусиш обирати та ризикувати. Без ризику тут ніяк не обійтись.

Бальво знову прочистив ротяку водою. Сира рана запекла. Він наново сплюнув. Присмак гною був таким противним на смак, що здорово подразнював слизову оболонку рота. Зсередини вся ротяка здорово щеміла, мов її кропивою обжалили.

– Проклятуща болячка! – гаркав Бальво. – Цинга – то сука моря! Аби не передні зуби, то мені, блядь, годилось би, мабуть, все подальше життя пити лишень молоко та перетирати яснами вимочений у воді хліб...

Думки про хліб скрутили живіт. Його китобій не їв вже майже два роки. А про молоко не слід було і думати. Пив його Бальво ще у дитинстві. Потім заgrimіла війна, корів і кіз поїли, як і їхні костюмахи. Казали, що люди навіть виварку із коров'ячої шерсті робили, аби не подохнути з голоду, а ратиці корів запікали у жаровні, а потім кришили, уявляючи, що то борошно. Мрії Бальво про делікатеси суходолу швидко розтанули. Однак шлунок не так швидко забував про смачну їжу. Попри нудоту, він з голодним заклицом буркотів, облизуючись всім тілом, лунко плямкаючи, що аж Бальво вчув те невпинне ляскання шлункового соку.

Нехтуючи біль і нудоту, перемішану з голодом, Бальво таки повністю випростався. Чимала хвиля підійняла корабель. Китобій вхопився за борт. Фок-щогла позад нього заскрипіла. Чорні, заляпані морською сіллю вітрила судна один за одним натягнулися на повну силу, ледь не репнувши. Знову навалилась здоровенна хвиля. Ніс судна пішов під воду й одразу ж виринув. Холодні бризки вмили Бальво з голови до ніг. За палубою вчулися дельфіни, у цих течіях Фасальфін ними кишіло, як голова знедоленого – вошами. Один із дельфінів високо підплигнув. Інші взялися його копіювати. Вони гнали здоровезний косяк риби, яка теж плигала із води, ніби довгуваті наконечники стріл. Якщо вилізти нині на щоглу, то зверху цей косяк виглядатиме посеред води, як здоровезна чорнильна пляма, яка, при наближенні дельфінів, швидко змінюватиме свою форму, тікаючи від голодних пащек.

Вітер шмигляв морем зусібіч. З учора вітровій врази похолоднішав, хоча нині було літо. Втім, у морі Агібабіс погода швидко змінювалася. Сьогодні могло жарити,

як на пательні, а вже завтра неочікувано атакувала зимна погода, що й кісток бувало не збереш до купи від трясовиці, яку породжувала непрохана холоднеча. Нерідко зранку нового дня китобої бачили своє судно покрите інеєм. Хоча ще вчора ввечері так жарило, що вони місця собі не могли знайти, і юрилися під мізерними чорними мазками тіняви на палубі корабля, аби сховатися від немилосердної спеки.

Море трохи заспокоїлося. Бальво приспічило сходити до вітру. Він став доволі близько до краю корабля, однією рукою чоловік тримався за канат, а іншою поліз у шкіряні штани, дістав в'ялого прутня і бризнув прямо у море. Сеча була насичено янтарного кольору. Вона блимала під промінням сонця. Сечі було малувато, у морі часто траплялось зневоднення. Шкіра пахвини Бальво мала крововиливи. Живіт ряснів червоним висипом. Цинга розповсюдилася майже усім його тілом.

Бальво струсив останні краплі сечі й позіхнув. Смохід віяв від його немитого члена. Китобій з гидливістю сховав прутня. «...Його б і клята хвойда не взяла своїми проказними руками!» – прошмигнуло в голові мореплавця. Сонце сліпило очі Бальво. Дельфіни тим часом вже плигали вдалині. Оговтавшись від яскравого світла, китобій побачив на заході здоровенний плавник фіолетової акули. Та на судно вона зараз не нападе, думав собі мореплавець. Їй нині цікаві дельфіни, які полюють на риб'ячий косяк.

Хай там як, а п'ять років тому, коли фіолетова акула напала на китобійний корабель «Борода», Бальво ледь вдалося вижити. Спочатку акула дуже довго кружляла навколо «Бороди», а потім на якийсь час сховалася поміж хвиль і спотайна, з глибини, вдарила посудину

своєю міцною спиною, розстрошуючи її криль й слідом дно, ніби палиця кістку немовляти. Китобої «Бороди» майже всі повипадали за борт, а страшенний монстр зжер їх. Коли хижачка сповна покінчила з китобоями, то з кораблем вона теж не панькалася. Фіолетова акула трощила його своїм дужим хвостом, поки не зробила із нього місиво. Бальво тоді поталанило, він був один з трьох щасливчиків, яким вдалося врятуватися у бочці, яка під час кораблетрощі достатньо далеко відпливла. На щастя, акула ту бочку не помітила.

Акулячий плавник зник за здоровенними лазуровими хвилями, які були інкрустовані у білу емаль піни. З півночі плинули пухнаті хмарини. Решта ж неба була така чиста, що аж боляче було на нього дивитися. Вітровій шарпав чорні вітрила корабля «Товстунка». Дерев'яний корпус судна помалу собі скрипів. Морські бризки вмивали все, що могли вмити. Повітря відгонило йодом і дощем. Десь, за сотню кілометрів звідси, на морі бушував шторм. Або ж далеку сушу поливало, ніби з відра. Або ж і перше, і друге. У морі завжди відчуваються віддалені зливи. Вода повік-віків притягує запах води.

Бальво знову позіхнув, сівши обережно на бочку із мальком, який використовували на цьому судні для риболовлі. Над китобоем повисало павутиння із канатів та мотузок, що надійно фіксували щогли та вітрила «Товстунки». «Сухожилля цього корабля», – саме так часто думав про ці мотузки Бальво. Він знов-таки позіхнув, цієї ночі його хоч і вирубили та він таки не виспався. «Ніби повіки клеєм намастили!» Рана від гнилого зуба ще сильніше заніла. «Сучий зуб!» Язик китобоя з тієї сирої урази ніяк не вилазив, шукаючи

у ній пригод. Чоловік рясно сплюнув. У густючій слині все ще були помазки гною та крові.

З боку корми вчулися обережні кроки і якийсь мугикання, схоже на пісню. Бальво відтінив очі, зробивши над ними дашок, аби звідати, хто ж то йде. Китобій не зрадів живій душі, бо хотів ще якусь мить побути наодинці. «Блядь! Було б ліпше, аби вони всі сконали, а я лишився б сам!» Та реальність була іншою, на кораблі неможливо довго перебувати на самоті, завжди хтось тобі завадить. Втім, Бальво іноді так хотілося самотності, до крику душі! Що ж, це головна проблема всіх китобоїв. Вони люблять волю і її манливе безмежжя. Тому і йдуть, без докорів сумління, служити на китобійні судна. Однак невдовзі розуміють, що воля у морі – то звичайнісінька омана. Адже ти насправді замкнений у дерев'яній коробці впродовж довгих місяців або навіть років. Тож воля швидко змінюється на буцегарню серед моря. А у тюрмі, як відомо, приємного мало.

Порушником тиші виявився Рім. Смаглявий, дуже худий, жінкоподібний хлопець. Він мав довге, тонке, біляве волосся і кістяне обличчя. У вухах у нього блищали сережки з коралів. На пипках хлопака лисніли золоті кільця, схожі прикраси були у носі та на шкірі видутого, потворного пупка. Рухався Рім також, як панянка. Хоча ці рухи були не зовсім жіночими, а якоюсь невдалою імітацією, що завжди викликала сміх. Рім був мовчазним і доволі сором'язливим. Його медові очі так і лисніли хтивістю, ті рухливі зори мали й легку тінь прихованої хитрості. Було щось недобре в тих очах кольору бджолиного нектару. Щось лихе закостеніло і в сугулій поставі хлопця, а його замкнутість від

людей нагадувала тайнопис його минулого, де певне, до Ріма були не надто ласкаві.

На судні «Товстунки» Рім переважно драїв палубу, інколи допомагав кухарю корабля та виконував ряд зовсім не складних доручень від всього екіпажу. Наприклад: прав штани чи сорочки, виносив відра з сечею та лайном з трюмів та кают, де жили китобої, мив Рім також гарпуни від крові китів та їхнього жиру. Виконував Рім ще безліч різних завдань, яким, варто сказати, хлопець завжди давав раду.

Ріма майже рік тому китобої «Товстунки» знайшли на туші мертвого кита, який добряче зігнів і потерпів від акул. Хлопець тоді напівживим лежав на подушці з м'ясної гнилі, яка була схожа на малиново-зелене желе. Ріма, який довгі дні перебував просто неба, сонце обпекло так сильно, що у нього на спині й плечах утворилися пухирі розміром із куряче яйце. Історія цього хлопчини насправді мало приємна. За словами Ріма, він виліз на спину кита, аби врятуватись від смерті посеред безмежного моря. Сталося це після того, як на корабель під назвою «Шовк», на якому плив Рім, налетів ураган. Що казати, ця клята стихія була частим явищем сурових вод моря Агібабіс. Тих пасажирів «Шовку», хто вцілів від негоди, невдовзі врятував корабель «Червоний Мартин». Коли капітан судна, товстелезний, але маленький чоловічок з очима диявола, так розповідав сам Рім, дізнався, що худорлявий хлопчина насправді не дівчина, а хлопець, то схопив Ріма за волосся і викинув за борт корабля, рикаючи на всю пащеку: «Пливи, клятий покручу! Нехай жеруть тебе риби! Може, коли вони висруть твоє пережоване м'ясо, то ти на дні моря